

■ Orxan Muxtarli

Hava soyuyub, bu gənələr də bir tərəfdən canıma daraşılıb. Yaxşı ki, bu bomj var, yeməyə nə tapırsa bölüşür. Heç olmasa ac qalmıram. Bax yenə arağı içib fikrə dalıb yenidən mənə danışmağa başlayacaq. Heç olmasa mənə it yerinə qoyan var. Bir çoxları ya məndən qorxur, ya da heç görmürlər. Amma məndən bir az fərqlənən bomj mənə qiymət qoyur.

Bəlkə o da insanların cəmiyyətində qoyulan qiymət mənimkindən heçdə fərqli deyil. Əslində bu insanla çox oxşar taleyimiz var ikimizin də əvvəli çox hörmətli olub, amma sonradan hər şey dəyişdi. Bayıra atılmışıq və lazımsız olmuşuq. İndi gülecəksiniz ki, nə danışırıam, amma inanın səmimiyyətimə, düz danışırıam. Mənim öz evim vardı, siz ona "it daxması" deyirsiniz. Hər gün yeməyim, içməyim öz yerində. Altı aydan bir həkimə də gedirdim, bu zəhlətökən bit-birəyə görə xüsusi şampunla yuyunurdum. Yay gələndə gənc xozeyin məni şlanqla yuyurdu, hətta kefi olanda maşına oturdurub dənizə də aparırdı. Düzdü, onun kimi dərinə gedə bilmirdim, nə qədər üzsəm də dərinə üzə bilmirəm. Amma dəniz, isti qum indiki soyuq havada bunu xatırlamaq bilirsiniz necə içimi qızdırır. Hav, nə isə mətəbdən uzaq düşdüm. Demək istəyirəm ki, cins it olmasam da vəziyyətim əla idi. Bunun qarşılığında məndən çox şeydə gözləmədilər. Həyətdə kənar adam gələn kimi özümü cırıb dağıtmaq. Bir it üçün bundan gözəl nə ola bilər. Bir insan səndən qorxsun və buna görə sənə qiymət verib fəxr etsinlər. Amma indiki halımda kiməsə bir səsimi ucaldıb hürsəm, başıma itin oyununu açarlar. Döyüb qovlamaq ən

yüngül cəzadır. Bir çox tanıdqlarımı çoxdan tutub aparıblar. Ondan sonra onları görməmişəm. Bəzilərini isə gözümün qabağında gəberdiblər. Ona gör zamanə pisdı çox bərkdən hürmək olmaz. Nə edim tələbə görə hərəkət edirəm. Hav, pişik rədd ol burdan. Hav-ha, bax ağaca dırmaşdı. Nəyi tərgitsem də bunu tərgidə bilmirəm də. Bu əclafı niyə belə sevirlər bilmirəm. Yeri gələndə ac qalanda oğurluq edirlər heç kimi qorumur. Tənbəl-tənbəl yayxanıb miyolda mağı bilirlər. Amma ac qalanda gözəl ovçudurlar. Padvallarda, parklarda bir dənə siçan və kərtənkələ görə bilməzsiniz. Hamısını tutub yeyiblər. Amma bunlar özündən zəif olanların üzərində şığıya bilirlər, böyük siçovul görən kimi qorxurlar. Elə bil özlərini forsla hamıya təqdim edən mahir ovçular deyillər. Yazıq sifəti alıb özlərini görməməzliyə vururlar. Amma deyim, bunların içindən bir dənə dostum olub Məstan, necə danırıram onun üçün. Əslində, gözü-mü açandan bir yerdə böyümüşük. Qonşu deməzdim, bir ev olmuşuq. Məni anamdan

onlar bu hüquqları heç əziyyət çəkmədən qazanıblar. Sadəcə gözəl tüklü simalarına görə camaatın onlara yazdığı gəlir pul verib yem alıb onları yedizdirənlərdə var. Heç siz görmüsünüz ki, kimse pul verib çöldə veyllənən kimsəsiz itə yazdığı gəlir yem alsın. Yox hamı görən kimi "paşol" deyib qovur. Elə bil, it olmağı özümüz seçmişik. Allah belə yaradıb, nə etmək olar. Hər nə Məstanın vəziyyəti mənə baxanda çox gözəldi. Bir dənə rus nənə isə pilləkənlərin altında yuva düzəldib. Hər gündə suyu və pişik yemi verir. Heyvana başqa nə lazımdır ki, indi yenə çöl-bayırı dolaşacaq altı qarın doğacaq. Hamının diqqəti birə-on artıracaq. Pişiklər həmişə belə olub, görürlər ki, onlara diqqət azalır başlayırlar balalamağa. Balalayan kimi, yem də artır, sevgi də. Pişiyi soyuq çölə atmaqda günah sayılır. Bəs iti soyuq çöllərə atmaq günah deyil. Hav, nə isə gərək gedim məstana baş çəkim, həmişə artıq yemi olur. Qonaq edir, amma tez qovur ki, mənə onun yanında görməsinlər. Nə olmasa da pişik reputasiyasına xə-

He kəyə

ayıranda bir müddət qutuda yaşadım. Xozeyin mənə süd verirdi şığallayırdı. Onda bütün ailənin sevimlisiydim. Eh necə gözəl vaxtlar idi. İsti, tox və lazımlı olduğum vaxtlar. Hə, harda qaldım, Məstan. Məstan da çarpayının altında ikinci qutudaydı. Nədən-sə onu görəndə içimdə oynamaqdan başqa heç bir hiss keçmirdi. O zamanlar doğrudur heç hürə də bilmirdim. Bax o zamanndan məstanla əsil dost olduq. Böyükdən sonra mənə zəncirə bağlasalar da, o azad idi. Hara istəsə gedə bilirdi, damları gəzirdi, küçəyə çıxırdı. Kimləsə görürsürdüyü və sonra gəlir balalayırdı. Mən yazıq haqqında heç düşünmürdülər də. Ömür boyu bir ilə, hav, görüşməmişəm. Nə qədər özümə əl qatırdım. Elə çörək atırdılar ki, ye. Bu zəhrimar quru çörəyi nə qədər hirsle çeynəmək olar. İndi harda diş it görürəmsə ağızıma quru çörəyin tami gəlir. Nə etmək olar biri olanda biri olmur. İndiki halda azadam, amma nə olsun əlimdən heç nə gəlir. Hə o qurumuş çörəyi belə verən yoxdur. Sonra deyirlər niyə bu əclaf pişiklərə belə hirslisiniz. Hirsli olmayıb nə edim, belə ayrı-seçkilik olar?! İtlərə baxanda pişiklərin hüquqları bizdən çoxdur. Özü də

ləl getirirəm. Amma əvvəl heç kimin ümidinə qalmamışdım. Gənc xozeyin tam təmin edirdi mənə. Amma sonra evlər sükülməyə başladı, ailə köçməli oldu. Köçdükləri yerdə mənə yer olmadı və ilk dəfə olaraq zəncirdən azad etdilər və çıxıb getdilər. Bir müddət həyətdən bayıra çıxmıdım, amma yeməyib qurtardı və ustalar evin divarlarını sökəndə gördüm ki, doğma evim artıq mənim deyil. Uçmuş divarlar mənə sadəcə qovalayırdı. Məndə qonşu xozeyin itlərinə qoşulub küçələrə çıxdım. Bilsəniz ilkin vaxt necə çətin idi. Uzaqdan baxdığım həsrətimdə olduğum küçələrdə özümə yer tapa bilmirdim. Hər keçən adama hürməyə başladım, hamı bir təpik vurub qovalayırdı. İndi hürməyimə görə heç kim başımı belə şığallamırdı. O, biri itlər mənə qabağına qoyub başa saldılar ki, onlarla bir yerdə yaşamaq istəyirəmsə gərək özümü dəyışim. Yoxsa tutub öldürərlər. Yemək məsələsi dediyim kimi çətin idi, pişiklərdən fərqli olaraq bizə heç kimin yazığı gəlmirdi. Ona görə gedib zibil yeyişlərinə dadandıq. İlk işimiz isə orda məskən salmış pişikləri qovalamaq oldu. Bircə onu deyim ki, həyatın bizə göstərdiyi sərt üzünü biz pişiklər-

dən çıxmağa başladım. Bəzilərimiz hətta onları parçalayırdı da. Mən düzü, məsələni o dərəcəyə çatdırmırdım. Bizim vəziyyətimiz onlardan nə qədər pis olsa da, bu məsələdə onların günahı yox idi. Allah bizi belə yaradıb, bizlər nə karəyik ki?! Amma şəhərdə pişiklərin sayı azalmağa başladı olanlar da. Məstan kimi bağlı bloklara girdi ki, açıq küçənin təhlükəsindən kənar qalsınlar. Məstanda ilkin vaxt təhlükədə idi, amma onun parçalanmasına imkan vermədim. Nə qədər fərqli olsa da, biz uşaqlıq dostlarıyıq. Həyat bizi nə qədər fərqli burulğanalara atsa da bizim aramızda hiss oluna bilən bağlar var və bu bağları heç nə ilə dağıtmaq mümkün deyil. Sağ olsun o da indi əlinə düşəndən mənimlə paylaşır, qoymur ki, acından ölüm. Eh, gör nə günə qalmışam pişiyin əlinə baxıram. Hav, nə isə harda qaldım. Gördüm ki, itlərin kruqunda olmaq pisdı. Daha çox nəzərə çarpırıq ona görə itlərdən ayrıldım və uşaqlıqdan yadımda qalan yolla getdim bu qubernator parkı idi. Xozeyin gənc vaxtlarında mənimlə tez-tez bu parka gəzməyə çıxırdı. Mən ya dostlarına göstəriridi ya da sevdiyi qızlarına. Bu parka ilk girəndə ümid etdim ki, bəlkə xozeyin görüm. Bəlkə, mənə yenidən görüb yenidən sevir və yeni evinə aparar mənə. Amma çifayda nə qədər gözləsəm də onu burada görmədim, amma ümid sonda ölür, burada məskunlaşdım ki, birdən onu görərəm. Gözüm parkın giriş və çıxışındadır. Yemək məsələmi də həll elədim yaxındakı dönerçi günün sonunda qalıqları zibilə atır, mənə ordan isti et və çörək yeyirəm. Burada xozeyinlə rastlaşmasam da bir bomj dostlaşdım. Bu yazığın halı mənim halımdan bir az fərqlidir. Onu Allah insan simasında yaradsa da bəxtini it bəxti edib. Yeni insanlar ona münasibəti, mənə bəslədiyi münasibət kimidir. Onu görən kimi qaçırırlar. O isə dilənir sonra araq alır zakuskaya nəse tapır və gecələr başlayır vurmağa. Əslində ən xoşladığım vaxtı elə bu vaxtdır. Onda onun üreyi açılır və mənimlə dərəcəşməyə başlayır, mənə öz statusunda görüb danışmağa başlayır. Danışanda keçmişindən olur. Ailəsi, işi, evi haqqında. Daha sonra başlayır içdiyi butulkani söyməyə. Onu boşaldan kimi atır qırağa, amma diqqət edin içəndən sonra. Butulkanın içində araq bitəndən sonra butulka lazımsız olur və atılmağa məhkum olur. Əslində biz də bu butulkanın gündüneyik. Bizdə kiminsə həyatında müəyyən rol oynayan sonra lazımsız olduq və həyatın zibilliyinə atıldıq. Hava soyuyub, çox soyuqdur, hiss eləmirsiniz?!